

BỘ TÀI CHÍNH

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

-----*****-----

BÙI HỮU PHÚ

**GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG
CÁC KHU CÔNG NGHIỆP TỈNH VĨNH PHÚC**

CHUYÊN NGÀNH : TÀI CHÍNH NGÂN HÀNG

MÃ SỐ: 9.34.02.01

LUẬN ÁN TIẾN SĨ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

PGS, TS. Nguyễn Văn Phúc

TS. Nguyễn Xuân Điền

Hà Nội - 2020

MỤC LỤC

MỤC LỤC	i
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC BẢNG	v
DANH MỤC HÌNH VẼ	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Sự cần thiết của đề tài nghiên cứu.....	1
2. Tổng quan tình hình nghiên cứu về đề tài.....	2
3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu của luận án.....	12
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	12
5. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài nghiên cứu.....	13
6. Phương pháp nghiên cứu.....	13
7. Kết cấu của luận án.....	16
CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ KINH NGHIỆM VỀ GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG KHU CÔNG NGHIỆP	17
1.1. KHU CÔNG NGHIỆP VÀ SỰ PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG CÁC KHU CÔNG NGHIỆP.....	17
1.1.1. Bản chất và vai trò của các khu công nghiệp.....	17
1.1.2. Phát triển bền vững khu công nghiệp.....	20
1.2. GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG CÁC KHU CÔNG NGHIỆP.....	34
1.2.1. Khái niệm giải pháp tài chính phát triển bền vững các khu công nghiệp.....	34
1.2.2. Vai trò của các giải pháp tài chính đến sự phát triển bền vững các khu công nghiệp.....	35
1.2.3. Nội dung các giải pháp tài chính phát triển bền vững các khu công nghiệp.....	36
1.2.4. Những nhân tố ảnh hưởng tới các giải pháp tài chính phát triển bền vững các khu công nghiệp.....	50
1.3. KINH NGHIỆM VỀ GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG CÁC KHU CÔNG NGHIỆP TẠI MỘT SỐ TỈNH Ở VIỆT NAM.....	55
1.3.1. Kinh nghiệm ở Hưng Yên.....	55
1.3.2. Kinh nghiệm ở Bắc Giang.....	57
1.3.3. Kinh nghiệm ở Hải Phòng.....	58
1.3.4. Kinh nghiệm ở Bình Dương.....	60
1.3.5. Một số bài học về giải pháp tài chính phát triển bền vững khu công nghiệp rút ra cho tỉnh Vĩnh Phúc.....	61

TIÊU KẾT CHƯƠNG 1	63
CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH PHÁT TRIỂN CÁC KHU CÔNG NGHIỆP TỈNH VĨNH PHÚC.....	64
2.1. THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN CÁC KHU CÔNG NGHIỆP TỈNH VĨNH PHÚC	64
2.1.1. Sự hình thành và phát triển các khu công nghiệp tỉnh Vĩnh Phúc	64
2.1.2. Tính bền vững trong sự phát triển các khu công nghiệp Vĩnh Phúc	69
2.1.3. Đánh giá chung về sự phát triển bền vững các khu công nghiệp tỉnh Vĩnh Phúc.....	78
2.2. THỰC TRẠNG CÁC GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH PHÁT TRIỂN CÁC KHU CÔNG NGHIỆP TỈNH VĨNH PHÚC.....	80
2.2.1. Giải pháp tài chính của Nhà nước	82
2.2.2. Giải pháp tài chính của các doanh nghiệp để phát triển bền vững các khu công nghiệp Vĩnh Phúc	103
2.3. ĐÁNH GIÁ VIỆC SỬ DỤNG CÁC GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG CÁC KHU CÔNG NGHIỆP TỈNH VĨNH PHÚC	115
2.3.1. Một số kết quả tích cực từ việc sử dụng các giải pháp tài chính	115
2.3.2. Một số hạn chế trong việc xây dựng và triển khai các giải pháp tài chính để phát triển các khu công nghiệp ở Vĩnh Phúc	117
2.3.3. Nguyên nhân của những hạn chế trong việc thực hiện các giải pháp tài chính phát triển các khu công nghiệp tỉnh Vĩnh Phúc	118
TIÊU KẾT CHƯƠNG 2	123
CHƯƠNG 3: HOÀN THIỆN GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG CÁC KHU CÔNG NGHIỆP TỈNH VĨNH PHÚC	124
3.1. ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN KINH TẾ XÃ HỘI VÀ PHÁT TRIỂN CÁC KHU CÔNG NGHIỆP CỦA VĨNH PHÚC GIAI ĐOẠN 2021-2025	124
3.1.1. Định hướng phát triển kinh tế- xã hội của tỉnh Vĩnh Phúc giai đoạn 2021-2025.....	124
3.1.2. Quan điểm, định hướng phát triển bền vững các khu công nghiệp ở Vĩnh Phúc giai đoạn 2021- 2025.....	127
3.1.3. Mục tiêu xây dựng và sử dụng các giải pháp tài chính phát triển các KCN theo hướng bền vững.....	130
3.2. MỘT SỐ GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH CỦA CÁC CƠ QUAN QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỊA PHƯƠNG PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG CÁC KHU CÔNG NGHIỆP VĨNH PHÚC GIAI ĐOẠN 2021-2025, TẦM NHÌN ĐẾN 2030 ..	131

3.2.1. Đề xuất với Nhà nước để điều chỉnh một số chính sách ưu đãi thuế và áp dụng chúng một cách phù hợp với điều kiện của địa phương	131
3.2.2. Đa dạng hóa các nguồn vốn đầu tư để phát triển các khu công nghiệp	138
3.2.3. Đa dạng hóa và tập trung các nguồn thu để tăng cường khả năng cho ngân sách địa phương nhằm đảm bảo nhu cầu chi ngân sách	143
3.2.4. Hoàn thiện cơ chế phân bổ ngân sách và sử dụng ngân sách	147
3.2.5. Nhanh chóng thực hiện chính sách ưu đãi tín dụng đối với các chủ thể có liên quan đến quá trình phát triển các khu công nghiệp.....	155
3.3. GIẢI PHÁP TÀI CHÍNH CỦA CÁC DOANH NGHIỆP ĐỂ PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG CÁC KHU CÔNG NGHIỆP TẠI VĨNH PHÚC.....	159
3.3.1. Tăng vốn chủ sở hữu, lựa chọn nguồn vốn tín dụng tối ưu nhằm đảm bảo đúng tiến độ, đầy đủ hạng mục và quy mô đầu tư của dự án.....	159
3.3.2. Chia sẻ nguồn lực tài chính với các đối tác trong chuỗi kinh doanh	161
3.3.3. Trích lập quỹ phòng ngừa rủi ro của doanh nghiệp	163
3.3.4. Tạo lập và sử dụng có hiệu quả quỹ bảo vệ môi trường	164
KẾT LUẬN	166
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	167
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BQL	:	Ban quản lý
BVMT	:	Bảo vệ môi trường
Bộ KH & ĐT	:	Bộ Kế hoạch & Đầu tư
CN	:	Công nghiệp
CNH, HĐH	:	Công nghiệp hoá hiện đại hóa
DDI	:	Đầu tư trong nước
DN	:	Doanh nghiệp
DVHTKD	:	Dịch vụ hỗ trợ kinh doanh
FDI	:	Đầu tư nước ngoài
GTSX	:	Giá trị sản xuất
KCN	:	Khu công nghiệp
KCX	:	Khu chế xuất
KKT	:	Khu kinh tế
PTBV	:	Phát triển bền vững
Thuế XNK	:	Thuế xuất nhập khẩu
Thuế TNCN	:	Thuế thu nhập cá nhân
Thuế GTGT	:	Thuế giá trị gia tăng
Ngân hàng VDB	:	Ngân hàng phát triển Việt Nam
NHTM	:	Ngân hàng thương mại
NSNN	:	Ngân sách nhà nước
NSDP	:	Ngân sách địa phương
SXCN	:	Sản xuất công nghiệp

DANH MỤC BẢNG

Bảng 1.1: Thực trạng các khu công nghiệp ở Hưng Yên tới 31/12/2016.....	55
Bảng 1.2: Số dự án và vốn đăng ký tại các KCN đang hoạt động ở Hưng Yên (Tính đến hết 6/ 2020).....	56
Bảng 1.3: Sự phát triển các KCN Bắc Giang tới hết năm 2015.....	57
Bảng 1.4: Các khu công nghiệp ở Bắc Giang (tới giữa năm 2020).	58
Bảng 1.5: Số doanh nghiệp và vốn đầu tư vào các KCN đang hoạt động tại Hải Phòng tới 31/ 12/ 2016.....	59
Bảng 2.1. Cơ cấu kinh tế của Vĩnh Phúc giai đoạn 1997-2018	64
Bảng 2.2: Sự phát triển của các KCN tỉnh Vĩnh Phúc giai đoạn 2010- 2019.....	65
Bảng 2.2b. Quy mô các KCN tỉnh Vĩnh Phúc	67
Bảng 2.3. Chủ đầu tư các KCN tỉnh Vĩnh Phúc	68
Bảng 2.4. Diện tích và tỷ lệ lấp đầy các KCN đã thành lập tỉnh Vĩnh Phúc	72
Bảng 2.5. Tổng số dự án và số vốn đăng ký, vốn thực hiện 2015-2019.....	73
Bảng 2.6. Hiệu quả hoạt động của các DN trong KCN tỉnh Vĩnh Phúc.....	74
Bảng 2.7. Giá trị sản xuất CN từ các KCN Vĩnh Phúc 2014-2019.....	75
Bảng 2.8. Số thu từ các KCN Vĩnh Phúc 2010-2018	83
Bảng 2.9. Miễn giảm thuế TNDN đối với các doanh nghiệp	84
Bảng 2.10. Đánh giá của các doanh nghiệp & tổ chức về chính sách thuế	86
Bảng 2.11. Mức độ ưu tiên sửa đổi chính sách thuế xuất nhập khẩu	87
Bảng 2.12. Quan điểm về việc chính quyền đầu tư ngân sách xây dựng nhà ở cho công nhân các KCN ở Vĩnh Phúc	94
Bảng 2.13. Quan điểm về việc tỉnh đầu tư NSNN để xây dựng KCN và phát triển dịch vụ hỗ trợ kinh doanh	95
Bảng 2.14a: Kinh phí bù lỗ cho các tuyến xe buýt ở Vĩnh Phúc	98
Bảng 2.14b. Khả năng đáp ứng nhu cầu đi lại của công nhân các KCN	98
Bảng 2.15. Mức độ cần thiết nhà nước hỗ trợ đầu tư các phương tiện.....	99
công cộng phục vụ miễn phí cho công nhân các KCN tỉnh Vĩnh Phúc.....	99
Bảng 2.16. Quan điểm về việc tách hoạt động xây dựng trung tâm xử lý nước thải tập trung thành các tiểu dự án để kêu gọi đầu tư độc lập.....	102
Bảng 2.17. Mức độ quan trọng và cần thiết của việc tham gia mua bảo hiểm các loại của doanh nghiệp trong KCN.....	106
Bảng 2.18. Mức độ cần thiết của công ty về việc trích lập quỹ bảo vệ môi trường đối với các doanh nghiệp	107

Bảng 2.19. Đề xuất về cách thức xử lý nước thải và chất thải rắn của doanh nghiệp trong KCN.....	107
Bảng 2.20. Tỷ lệ diện tích trồng cây xanh tạo cảnh quan môi trường trong công ty trên tổng diện tích đất thuê.....	108
Bảng 2.21. Sự hỗ trợ của công ty dành cho người lao động thất nghiệp.....	110
Bảng 2.22. Giá cho thuê mặt bằng công nghiệp và phí dịch vụ	112
Bảng 2.23. Giá cho thuê mặt bằng ở các KCN tỉnh Bắc Giang	112
Bảng 2.24. Phí bảo trì ở các KCN tỉnh Bắc Giang	113
Bảng 3.1. Số liệu lao động tại các nơi tập trung nhiều công nhân.....	151
Bảng 3.2. Doanh nghiệp có nhu cầu đầu tư xây dựng nhà ở cho công nhân	152

DANH MỤC HÌNH VẼ

Hình 1.1: Quan hệ giữa thuế suất với GDP và thu ngân sách nhà nước.....	37
Hình 1.2: Biến động vốn của doanh nghiệp trong chu kỳ kinh doanh.....	43
Hình 1.3: Tác động của giải pháp áp dụng giá cho thuê mặt bằng hợp lý tới sự phát triển bền vững của các KCN	45
Hình 2.1. Bản đồ quy hoạch các KCN tỉnh Vĩnh Phúc đến năm 2015.....	71
Hình 2.1b: Sự cải thiện tính bền vững trong phát triển các KCN ở Vĩnh Phúc giai đoạn 2015- 2019.....	79
Hình 2.2. Đánh giá về khung chính sách đối với các KCN tỉnh Vĩnh Phúc.....	81
Hình 2.3. Chính sách tài chính nhà nước cần tập trung sửa đổi	82
Hình 2.4. Mức độ ưu tiên sửa đổi chính sách thuế thu nhập doanh nghiệp.....	86
Hình 2.5. So sánh mức độ ưu tiên sửa đổi, bổ sung các chính sách thuế tỉnh Vĩnh Phúc đang áp dụng	88
Hình 2.6. Quan điểm về sử dụng NSNN để hỗ trợ GPMB.....	91
Hình 2.7. Hình thức phổ biến đáp ứng nhu cầu về nhà ở của công nhân các KCN Vĩnh Phúc.....	93
Hình 2.8. Đánh giá về chính sách, chủ trương của chính quyền tỉnh Vĩnh Phúc trong vấn đề nhà ở cho công nhân ở các KCN	94
Hình 2.9. Khả năng cung cấp thông tin & cung ứng lao động cho các KCN tại Vĩnh Phúc.....	96
Hình 2.10. Phương thức di chuyển, đi lại của công nhân các KCN Vĩnh Phúc	97
Hình 2.11. Mức độ cần thiết sử dụng ngân sách để hỗ trợ cho nông dân trong việc đào tạo, chuyển đổi ngành nghề.....	100
Hình 2.12. Đánh giá về chính sách tín dụng tại Vĩnh Phúc	101
Hình 2.13. Mức độ cần thiết sửa đổi chính sách tín dụng tại Vĩnh Phúc.....	101
Hình 2.14. Chính sách tín dụng tại địa phương có nên ưu tiên, khuyến khích hiện nay đối với trong quá trình đầu tư phát triển các KCN.....	102
Hình 3.1. Quan điểm về việc chính quyền đầu tư ngân sách xây dựng nhà ở cho công nhân khu công nghiệp ở Vĩnh Phúc	175
Hình 3.2. Mức độ cần thiết sửa đổi chính sách tín dụng.....	180
Hình 3.3. Nguồn vốn công ty huy động để ổn định và mở rộng sản xuất	159
Hình 3.4. Thực trạng trích lập các quỹ dự phòng rủi ro của các doanh nghiệp trong các khu công nghiệp.....	163
Hình 3.5. Mức độ cần thiết của các doanh nghiệp về việc trích lập quỹ bảo vệ môi trường	164

MỞ ĐẦU

1. Sự cần thiết của đề tài nghiên cứu

Vĩnh Phúc đang chuyển dịch mạnh mẽ cơ cấu kinh tế theo hướng nâng cao tỷ trọng công nghiệp và dịch vụ trong cơ cấu kinh tế. Phát triển các KCN là một chủ trương lớn và quan trọng của tỉnh trong những năm qua. Từ khi tái thành lập tỉnh năm 1997, sự phát triển các KCN ở Vĩnh Phúc đã luôn biến động cùng chiều với giá trị sản xuất công nghiệp, cơ cấu kinh tế, số thu ngân sách, năng lực cạnh tranh... của Tỉnh. Tuy nhiên, sự phát triển bền vững của các KCN Vĩnh Phúc đang đòi hỏi phải giải quyết nhiều vấn đề, đặc biệt là:

Thứ nhất, các KCN hiện đang tập trung quá mức ở các trung tâm kinh tế (các đô thị), nằm cạnh hoặc rất gần các trục đường quốc lộ thuận tiện cho việc cung cấp vật tư phục vụ sản xuất và tiêu thụ hàng hóa, chưa vươn tới được những địa phương có tiềm năng nhưng cơ sở hạ tầng chưa phát triển khác.

Thứ hai, trong chiến lược trước đây về thu hút đầu tư vào các KCN, địa phương chưa có nhiều kinh nghiệm khiến quá trình thu hút đầu tư chưa đạt hiệu quả như kỳ vọng và tính bền vững chưa được đảm bảo vững chắc.

Thứ ba, doanh nghiệp trong các KCN Vĩnh Phúc đã phát triển mạnh nhưng hiệu quả sản xuất kinh doanh còn thấp, việc mở rộng quy mô còn chậm, chưa đáp ứng kỳ vọng của địa phương cũng như của chính các nhà đầu tư.

Thứ tư, chất thải từ quá trình sản xuất trong các KCN của tỉnh chưa được xử lý triệt để khiến cho tình trạng ô nhiễm môi trường tại đây có xu hướng gia tăng. Vấn đề này đã được nói tới từ nhiều năm nay ở nhiều cấp độ nhưng vẫn chưa có các giải pháp khắc phục một cách có hiệu quả và lâu dài.

Trong bối cảnh trên, Vĩnh Phúc đã triển khai nhiều biện pháp để đảm bảo và nâng cao tính bền vững trong phát triển các KCN, từ tăng cường kiểm tra, giám sát, xử lý triệt để các trường hợp vi phạm, đồng thời khuyến khích các doanh nghiệp trong KCN thực thi tốt hơn chủ trương của tỉnh cũng như của Nhà nước. Về mặt tài chính, Tỉnh đã vận dụng các chính sách của Nhà nước, đặc biệt là các chính sách thuế và phí, đồng thời sử dụng những khoản chi khả dĩ để đầu tư hỗ trợ các KCN hoặc hỗ trợ trực tiếp cho các nhà đầu tư vào KCN. Vấn đề đặt ra là mặc dù những biện pháp này đã được quan tâm nhưng chưa đem lại tác động như mong muốn. Từ kinh nghiệm của các địa phương khác ở trong và ngoài nước, từ phân tích các trường hợp cụ thể và đánh giá tác động của các biện pháp đã tiến hành, có thể rút ra kết luận rằng cần có một hệ thống đồng bộ các chính sách & giải pháp phù hợp hơn, trong đó hệ thống các giải pháp và chính

sách về tài chính được coi là nhân tố quan trọng để đạt mục tiêu.

Xuất phát từ những yêu cầu cấp thiết nói trên, “***Giải pháp tài chính phát triển bền vững các khu công nghiệp tỉnh Vĩnh Phúc***” đã được chọn làm đề tài cho luận án tiến sỹ này.

2. Tổng quan tình hình nghiên cứu về đề tài

2.1. Những kết quả nghiên cứu ở trong nước

Xây dựng và phát triển các KCN được nhiều quốc gia cũng như nhiều nhà nghiên cứu coi là một trong những biện pháp quan trọng để phát triển công nghiệp, thực hiện công nghiệp hóa. Bên cạnh việc phát triển nhanh, khai thác có hiệu quả các KCN, vấn đề phát triển bền vững và phát triển bền vững các KCN đã được các quốc gia phát triển quan tâm nghiên cứu từ khá sớm. Hầu hết các quốc gia phát triển, thực hiện công nghiệp hóa sớm hiện đều có chiến lược phát triển các KCN, trong đó sự phát triển bền vững của chúng được coi là một yêu cầu mang tính bắt buộc thậm chí được thể chế hóa dưới các văn bản luật. Ở Việt Nam, vấn đề phát triển và phát triển bền vững các KCN đã được quan tâm trong một khoảng thời gian dài và đã được đề cập trong nhiều hội thảo, công trình nghiên cứu về các KCN ở Việt Nam, một số đã được xuất bản thành các ấn phẩm, được lưu hành rộng rãi.

Về KCN và các vấn đề trực tiếp liên quan tới các KCN, trong đó có việc phát triển bền vững các KCN, đã có khá nhiều ấn phẩm được công bố ở Việt Nam, đặc biệt là:

- *Phát triển các KCN, KCX trong quá trình CNH, HĐH* [78].
- *Ảnh hưởng của chính sách phát triển các KCN tới phát triển bền vững ở Việt Nam* [56].
- *Phát triển dịch vụ hỗ trợ kinh doanh cho doanh nghiệp trong các KCN vùng đồng bằng sông Hồng* [38].
- *Một số giải pháp giải quyết việc làm, nhà ở, đảm bảo đời sống cho người lao động và đảm bảo an ninh nhằm phát triển các KCN của tỉnh Hưng Yên trong quá trình công nghiệp hoá, hiện đại hoá* [44].
- *Các vùng, tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương: Tiềm năng và triển vọng đến năm 2020* [89].
- *Hoàn thiện chiến lược phát triển công nghiệp Việt Nam* [54].
- *Nghiên cứu chiến lược và quy hoạch phát triển kinh tế- xã hội ở Việt Nam- Học hỏi và sáng tạo* [92].
- *Công nghiệp Việt Nam- Thực trạng và giải pháp phát triển trong giai đoạn tới* [66].